

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthvmæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrùm homo possit conginè satisfacere pro culpa mortifera, &
pœna æterna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Doctores loquuntur; id est, tolli aeternitatem, & remanere debitum poenarum per aliquod determinatum tempus sustinendarum. Fieri enim nequit, ut iustificatus sit debitor poenae aeternae, cum habeat ius ad aeternam beatitudinem, quod non minus est efficax, quam debitum poenarum; imò est efficacius: nam contra iustitiam esset, si ei non satisfaceret; nõ autem esset contra iustitiam, si poena non solueretur. Quòd verò non tollatur totum debitum poenae per iustificationem, patet ex dictis supra quaest. 86. art. 4.

4
Quantum id sit, soli Deo notum.

Quantum verò praecise ex ipsa iustificatione remaneat poenarum, soli Deo notum est, cuius arbitrio haec res determinatur. Certum tamen est, esse aliquid determinatum. Quod tamen varium est, pro varietate, grauitate, & multitudine peccatorum: de quo tamen aliquid detrahitur per contritionem, qua peccator se disponit ad iustificationem. Si enim haec cõtritio est meritoria gloria, vt plerique Doctores tradunt, cur non etiam remissionis poenae temporalis? quin imò potest haec esse tam vehemens, vt omnè debitum poenae exhauriat.

Pari modo virtute huius Sacramenti aliquid detrahitur: Nam hoc Sacramentum non solum ad remissionem culpae & poenae aeternae est institutum, sed etiam poenae temporalis; quia institutum est ad perfecte delendum peccatum.

Verum quia ordinariè neque cõtritio est adeò perfecta, vt totum debitum poenae temporalis, quod praecise ratione iustificationis superest, tollat; neque etiam ipsa absolutio totum quod reliquum est, auferat; ideò Dominus huius Sacramenti partem tertiam voluit esse *Satisfactionem*, quae partem vi sua, partim virtute Clauium debeat, quod reliquum est poenae temporalis.

3
Cur Christi-
tus voluerit
satisfactionem
esse partem
Sacramenti?

Ex his patet quid sit *Satisfactio*: quod D. Thomas explicat hac qu. 12. Nam *Satisfactio* hoc loco generatim est *Compensatio iniuriae per peccatum Deo illata*; estq; duplex, scilicet pro culpa, & pro poena; *Satisfactio pro culpa*, est cõpensatio pro iniuria Deo illata, quatenus illa constituit hominem formaliter peccatorem. *Satisfactio pro poena*, est compensatio pro iniuriâ, quatenus inducit reatum poenae, seu obligationem poenae sustinendae.

6
Quid satisfactio, & quae sit?

Q V A E S T I O XIII.

De Satisfactionis possibilitate.

ARTICVLVS I.

Virum possit homo Deo satisfacere?

7
Homo Deo est debitor duobus titulis, beneficij & iniuriae.

NOtaandum est: Hominem dupliciter esse Deo debitorem. Primò: Ratione beneficiorum; & sic pro modulo suo ei satisfacit per virtutem Religionis; vt sacrificio, laude, gratiarum actione &c. Sed de hac satisfactione nõ est hic quaestio. Secundo: Ratione iniuriae illatae per peccatum. In peccato autem sunt tria, pro quibus potest intelligi fieri satisfactio, scilicet culpa, poena aeterna, & poena temporalis, quae remissa culpa & poena aeterna superest luenda. Nunc est

DVBIVM I.

Virum homo possit condignè satisfacere pro culpa mortifera, & poena aeterna?

8
Quidam existimant.

Quidam Catholici existimant, posse idque duplici fundamento: Alterum est, Quia cõtritio naturâ suâ delet peccatum, sicut lux tenebras; ac proinde satisfacit pro illo: in tali enim modo delendi peccata implicite continentur efficacissima satisfactio. Alterum est, Quia cõtritio æquiualeat iniuriæ Deo illatae, eamque ex æquo compensat: quia nõ minus efficaciter honorem Dei instaurat, quàm eum laeserit: sicut enim laesit solo affectu, ita etiam affectu eundem refarcit.

9
Verius est contritione non deleri formaliter culpam mortalem.

Respondeo & Dico Primò: Contritio non delet culpam mortalem, tamquam forma contraria. Est communis sententia Doctorum.

Probatum Primò: Ex Concilio Tridentino, sess. 6. c. 6. vbi dicit, *Contritionem esse dispositionem ad iustificationem*: ergo non est causa formalis iustificationis, ac proinde non delet formaliter peccatum vt forma contraria. Capite 7. dicit remissionem peccatorum consequi seriem dispositionum capite 6. descriptam, in qua serie includitur contritio: atqui, si formaliter fieret remissio culpae per contritio-

nem, non sequeretur, sed intimè in eâ includeretur. Eodem capite 7. docet nos formaliter iustos esse per donum quoddam permanens, quod nobis infunditur secundum mensuram nostrae dispositionis: atqui contritio neque est donum permanens, neque proprie infunditur, neque datur secundum nostram dispositionem, sed ipsamet est dispositio à nobis elicitâ. Et capite 9. dicit necessarium esse credere, neque remitti, neque remissa vnquâ fuisse peccata, nisi gratis diuinâ misericordiâ propter Christum: atqui iuxta illam sententiâ non remitteretur gratis, neque ex misericordia, sed ex iustitia; imò ex naturali necessitate, sicut infusa luce delentur tenebrae. Nec sufficit, si dicas peccata gratis remitti, quatenus gratis datur auxilium praeueniens, quo auxilio peccator elicit cõtritionem: quia sic etiam dicere possemus vitam aeternam numquam dari, nisi gratis & ex misericordia, non autem ex meritis: nam auxilium praeueniens ad merendum datur gratis.

Ab absurdo primò.

Probatum Secundo: Ex illa sententiâ sequitur, remissionem peccatorum non esse nouum beneficium poenitentibus distinctum ab actu cõtritionis: nam intrinsecè includitur in contritione, veluti intrinsecus effectus eius formalis, sicuti depulsio tenebrarum intrinsecè includitur in lumine, nec est quid distinctum; & sicut exclusio caecitatis includitur in visu: atqui hoc est contra Scripturas, quibus promittitur remissio peccatorum poenitentibus, tanquam nouum & summum beneficium: Ezechielis 18. v. 21. *Si impius egerit poenitentiam, omnium iniquitatum eius non recordabor.* Prouerb. 28. v. 13. *Qui confessus fuerit scelera sua, & reliquerit ea, misericordiam consequetur:* & alibi. Et est contra Concilium Tridentinum, sess. 14. c. 4. *Fuit, inquit, quouis tempore ad impetrandam peccatorum veniam hic contritionis motus necessarius, & in homine post Baptismum lapsò ita demum preparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia diuinae misericordiae, & voto praestandi reliqua conueniens sit.* vbi Concilium duplicem distinctionem inlinuat.

Y y ij

Probatum

Absurdum secundum.

Probatur Tertiò : Si contritio formaliter dele-
ret peccatum, homo esset causa efficiens & prin-
cipalis suæ iustificationis, & remissionis peccato-
rum : nam instructus gratiâ præueniente elicit in
seipso actum contritionis efficaciter, tanquã cau-
sa physica & principalis in suo ordine: atqui illud
est absurdum; nam sic multò perfectius seipsum
iustificaret, & peccata deleteret, quàm si iustifica-
tionem & remissionem peccatorum ex condigno
mereretur.

10
Cōtritione etiam non exhibetur æquiualens satisfactio pro culpa mortali.

Dico Secundò : Cōtritio etiam non delet
culpam mortalem tanquam æquiualens satisfactio
pro illa exhibita.

Probatur Primò : Quia satisfactio condigna,
sicut & meritū, postulat vt satisfaciens sit in gra-
tiâ (sit enim satisfactio per modum meriti.) Atqui
cōtritio, si cōsideretur, vt est prior remissione pec-
catorum, non procedit à subiecto grato; nam in
illo signo adhuc intelligitur inesse peccatū; vnde
non potest esse æquiualens satisfactio. Si autem
cōsideretur, vt est posterior remissione peccatorū,
iam non potest esse satisfactio pro culpa, aut pœna
æterna; quia iam intelligitur facta esse gratis rem-
issio: sicut neque potest esse meritoria gratiæ
iustificationis; quia iam intelligitur homo iusti-
ficatus.

*Non ita in-
staurat Dei
honorem
contritio,
vt peccatū
lædit.*

Probatur Secundò : Quia peccatum in suo ge-
nere est longè maius malū, quàm contritio in suo
genere sit bonum; est enim iniuria Dei, eiusque
veluti læsio; vnde in genere malorum, est summū.
Neque verum est contritionem sic instaurare Dei
honorem, sicut peccatum læsit: quia longè plurius
æstimatur vna iniuria vilis personæ in Principem,
quàm mille eiusdem honores. Et quamuis contri-
tio nō videatur habere minorem vim ad conuer-
tendum animum in Deum, quàm peccatum ha-
beat ad vertendum, si ipsos reales actus spectemus,
tamè auersio longè maior censetur iniuria, quàm
cōuersio censetur esse honor aut satisfactio. Cuius
ratio est, quia iniuria æstimatur ex dignitate
personæ læse, quæ hîc est infinita: honor autem &
satisfactio spectatur ex dignitate personæ satisfa-
cientis, quæ pusilla est, atque ad eò nulla, quatenus
extra gratiam.

11
*Contritio non ponit condignam satisfactio-
nem pro pœna æterna.*

Dico Tertiò : Sicut homo non potest condi-
gnam satisfactionem exhibere pro culpâ letali, ita
nec pro reatu pœnæ æternæ. Sequitur ex dictis:
nam reatus pœnæ æternæ ita cohæret culpæ, vt
nō possit ab ea separari; vnde hoc ipso, quo culpa
remittitur, etiam pœna æterna remittitur. Cōfir-
matur ex Conc. Trident. sess. 6. c. 14. vbi dicit, sa-
tisfactionem fieri non pro pœna æterna, quæ vel
Sacramento, vel Sacramenti voto, vnâ cum culpâ
remittitur, sed pro pœna temporali &c.

Obiectio.

Dices: Prius naturâ homo est in gratia, habet-
que remissionem culpæ, quàm habeat remissionem
pœnæ æternæ: ergo in illo signo naturæ ipsius
contritio erit meritoria, vel satisfactoria pro pœna
æterna. Confirmatur à simili: quia idcirco est
meritoria vitæ æternæ.

Solutio.

Respondeo Negando Antecedēs: Quia gratia,
& remissio culpæ secū ferunt & includunt remis-
sionem pœnæ æternæ. Remissio enim culpæ &
pœnæ æternæ sunt effectus formales gratiæ. Vnde
contritio illa, quæ consideratur, vt existens iam
in subiecto grato, non potest operari ad remissio-
nem pœnæ æternæ. Fieri enim nequit, vt quis pro
aliquo instanti intelligatur Filius Dei, Deoque

charus, qui adhuc concipitur esse in debito pœnæ
æternæ: Vnde remissio culpæ non est verè prior
naturâ, quàm remissio pœnæ æternæ; sed simul
sunt. Ad Confirmationem Respondeo, Est dis-
par ratio: nam vitæ æternæ non est effectus forma-
lis gratiæ iustificantis, sicut remissio culpæ & pœ-
næ æternæ: neque ipsa gratia per se includit & ad-
fert vitæ æternæ meritum, sicut adfert & includit
remissionem: vt patet in paruulis, qui sine motu
liberi arbitrij iustificatur. Plura dicta sunt in 1. 2.
quaest. 134. art. 5. dub. 2.

DVBIVM II.

*Virum saltem ex congruo possimus satisfacere
pro culpâ letali?*

Respondeo: Possè. Est communior sententia
Doctorum. Vide D. Thomam supra qu. 85. art. 3. Ratio est: Quia ex congruo satisfacit, qui
facit quantum potest, quantumque creditor exigit,
idque eo modo, vt deceat creditorem eo esse con-
tentum. Confirmatur: quia possumus ex congruo
mereri huius remissionem: ergo etiam ex con-
gruo possumus satisfacere.

12
*Affirmatur.
Quid sit de
congruo
satisfacere.*

Aduerte tamen, hanc satisfactionem ex con-
gruo, esse valde imperfectam: quia solum nititur
misericordiâ & benignâ Dei acceptatione. Vnde
absolutè loquendo, culpa & pœna æterna remit-
tuntur gratis ex condigna satisfactione Christi:
nostra autem satisfactio solum habet rationem
dispositionis, & præparationis ad remissionem.

DVBIVM III.

*Virum pro culpa veniali possimus con-
dignè satisfacere?*

Respondeo: Possè, si sumus in gratia. Est serè
communis Doctorum. Probatur Primò: Quia pro tota pœna ei correspondente possumus
satisfacere: ergo etiam pro culpa. Patet conse-
quentia: nam pœna suo modo commenturatur
culpæ. Confirmatur: quia idcirco dicitur culpa
venialis, quòd nostris operibus ex condigno eius
veniam possumus consequi.

13
Affirmatur.

Probatur Secundò: Possumus mereri vitam
æternam: ergo etiam remissionem culpæ venialis,
si alioquin opus sit accommodatum, vt supra di-
ctum est de contritione. Patet consequentia; tum,
quia remissio culpæ venialis est quid minus, quàm
vitæ æternæ; tum, quia is, qui meretur finem, po-
test etiam mereri amotionem impedimentorum
finis consequendi.

*Vnde culpa
dicatur
Venialis.*

Probatur Tertiò: Culpa venialis est parua in-
iuria, vix habens rationem iniuriæ, quæ non vio-
lat amicitiam: ergo ex amicitia condignè potest
ea reparari. Patet exemplis humanis.

Dices: Culpa venialis est quoddam Dei ma-
lum, quod peius est, quàm omne malū creaturæ:
ergo non potest ex condigno compensari.

14
*Contritio
est maius
bonū Dei,
quàm culpa
venialis sit
eius iniu-
ria.*

Respondeo, Negando Consequentiam: Quia
contritio est maius bonum Dei seu maior honor,
quàm culpa venialis sit illius iniuria. Vnde etiâ si
minimum Dei malum, quatenus illius malum est,
sit peius, quàm omne malum creaturæ, quatenus
creaturam malè afficit; tamen bonum creaturæ,
quatenus est bonum Dei, siue quatenus cedit in
honorem Dei, potest esse maioris æstimationis
apud